

Boekennieuws

Jan F. Deckwitz

Titel: Gerard Potcamp: een Twentse priester, apostolisch vicaris tegen wil en dank

Auteur: Hans Gloerich

ISBN: 978-90-6289-654-7

Uitgever: NV Uitgeverij Smit van 1876,
Hengelo / Venlo

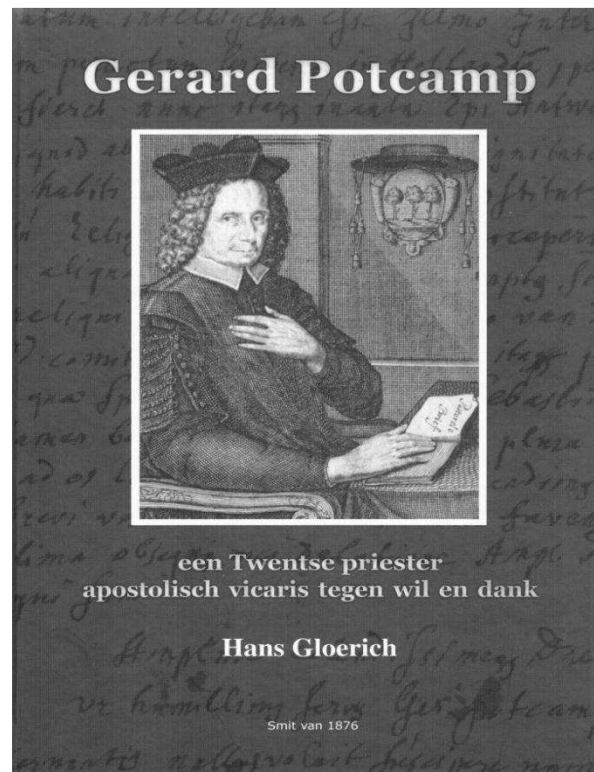
Prijs: €29,50

Het al eerder aangekondigde boek over Gerard Potcamp is in het najaar van 2011 verschenen. Het boek ziet er goed verzorgd uit, ingenaaid en met hardcover omslag, geheel in kleur gedrukt op een goede kwaliteit papier.

Potcamp is binnen de heemkundevereniging van Borne eerder aangehaald. Maar verder dan dat hij een katholiek priester was, afkomstig uit Borne, werkzaam als priester en aarts priester in Lingen, die later benoemd werd tot apostolisch vicaris, kwam het niet.

Bij lezing van het boek over de eenvoudige priester Potcamp worden feitelijk twee verhalen verteld. Enerzijds natuurlijk het leven en functioneren van Potcamp zelf, anderzijds de tijdperiode waarin de rooms-katholieke kerk binnen de Republiek functioneerde. De reformatie en de weerspanningheid over bepaalde geloofszaken binnen de rooms-katholieke kerk zelf veroorzaakte de nodige ophef.

Het eerste hoofdstuk handelt over de ontwikkelingen binnen de katholieke kerk in Noord-Nederland. De voorgestelde reformatie van de kerk in de denkbeelden van Luther en anderen werd door het concilie van Trente (1545 – 1563) afgewezen. De andersdenkenden gingen hun eigen weg met als eerste actie, de beeldenstorm, die in 1566 in Antwerpen begon en de volgende jaren een vervolg had in het noordelijk deel van de Republiek. De republiek werd voor Rome missiegebied, aangegeven met de "Hollandse Zending". Maar wie had het hier voor het zeggen, de reguleren of de seculareren? Tegen deze achtergrond was er een verschil van mening of interpretatie van de genadeleer van de kerkvader Augustinus die door de Leuvense professor Jansenius te boek was gesteld. Er waren dus priesters die het standpunt van Jansenius volgden, anderen hielden zich bij het standpunt van Rome. Gloerich beschrijft deze tijdperiode (1550-1727) systematisch en helder, ook persoonlijke stand-punten van participanten in het conflict worden veelvuldig aangehaald, besproken en toegelicht. In dit kader van tegenstellingen moet men ook de aanstelling van het hoofd van de Hollandse Zending, de apostolisch vicaris, zien. Tegen het einde van de tweede helft van de 17^e eeuw was dit Petrus Codde. Hij werd verdacht aanhanger te zijn van het Jansenisme. Hij werd naar Rome ontboden om zich te verantwoorden. Daar hebben ze hem 'doorgezaagd' over zijn standpunt en hem enkele jaren vastgehouden. Ondertussen was in de Republiek

Theodorus de Cock aangesteld als waarnemend apostolisch vicaris. Dit viel niet in goede aarde bij de vertegenwoordigers van de Republiek en de vertegenwoordigers binnen de kapittels. De Cock werd dan ook niet geaccepteerd. Na een jarenlange strijd, waarbij verschillende personen werden voorgesteld voor invulling van de functie van apostolisch vicaris werd de aarts priester Gerard Potcamp, aarts priester in het graafschap Lingen, tegen zijn wil benoemd.

Vervolgens komt Gerard Potcamp aan de orde. Geboren (1643) en getogen in Borne vervolgt hij zijn priesteropleiding in Keulen. In 1668 wordt hij tot priester gewijd en vestigt hij zich in Borne. Met twee collega's uit Rijssen en Delden werkt hij samen tot hij in 1674 werd benoemd als priester in de stad Lingen. In 1680 volgde de benoeming tot aarts priester van het graafschap Lingen. Hier geeft Potcamp leiding aan 14 parochies. Omdat hier wisselend het ene moment de Spanjaarden, en het andere moment de stadhouderlijke troepen heersten, was ook hier het uitdragen van het geloof al dan niet veroorloofd. Potcamp moest dan ook regelmatig uitwijken en zich elders behelpen.

Dit leven, en een zwakke gezondheid sloopte Potcamp. Toen dan ook in zijn 60^e levensjaar het verzoek kwam zich beschikbaar te stellen voor de functie van apostolisch vicaris, heeft hij deze na herhaalde protesten aanvaard. Ruim een maand na zijn benoeming stierf hij in Leiden.

Gloerich heeft met dit boek een zeer leesbare uiteenzetting gegeven en hiermee iets geweldigs toegevoegd aan de historie van Borne.